

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

Харків, ХДАК, 2023

УДК 792.028

М 14

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 4 від 27.11.2023 р.)

Рецензенти:

Кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри майстерності актора
Харківської державної академії культури
Віталій МІЗЯК

Кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії української та
зарубіжної музики, ХНУМ імені І.П.Котляревського
Андрій ЖДАНЬКО

Укладачі:

Заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри майстерності актора ХДАК
Ігор БОРИС

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора ХДАК
Ольга ДВОЙЧЕНКОВА

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора ХДАК
Майя СТРУННІКОВА

викладач кафедри майстерності актора ХДАК
Андрій ЛЕБЕДЬ

М 14 Майстерність актора : прогр. та навч.-метод. матеріали для бакалаврів 3 курсу,
спец. 026 «Сценічне мистецтво», освітня програма «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно» / М-во культури та інформ. політики України, Харків.
держ. академія культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ;
уклад.: І. Борис, О. Двойченкова, М. Струннікова, А. Лебедь. Харків : ХДАК, 2023.
23 с.

УДК 792.028(073)

Харківська державна академія культури, 2023 р.
Борис І. О., Двойченкова О. Я., Струннікова М. В., 2023
Лебедь А.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ.....	4
АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ.....	8
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	14
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ.....	16
САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	16
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЯ СТУДЕНТІВ	18
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	19
ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.....	21
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	21

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	Майстерність актора
2	Викладачі	Борис Ігор Олександрович Двойченкова Ольга Яківна Струннікова Майя Валеріївна Лебедь Андрій Сергійович
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	ihor_borys@xdak.ukr.education olha_dvoichenkova@xdak.ukr.education maiia_strunnikova@xdak.ukr.education andrii_lebed@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
5	Рік підготовки	3
6	Семестр	5, 6
7	Лекції (год.)	-
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	66
9	Самостійна робота (год.)	200
10	Індивідуальна робота (год.)	34
11	Кількість кредитів	10
12	Загальна кількість годин	300
13	Види поточного контролю	Перевірка теоретичних знань, перевірка практичних знань, перегляд практичних показів
14	Вид підсумкового контролю	іспит

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Майстерність актора» покликана допомогти студентам оволодіти основними елементами майстерності актора у створенні художнього образу, надати базові знання в роботі актора в українській та західній класичній драматургії.

2.2. Пререквізити та пост реквізити дисципліни

«Майстерність актора» – обов’язкова навчальна дисципліна, яка є головною частиною загальної системи викладання фахових дисциплін, для виховання та різнобічного гармонійного розвитку фахівців спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно».

Набуті знання та уміння можуть бути використані при вивченні дисциплін «Сценічна мова», «Робота актора в поетичному театрі та кіно», «Сучасні театральні школи», «Специфіка роботи актора в кіно», «Специфіка роботи актора в музично-драматичному театрі».

2.3. Мета вивчення дисципліни – ідейна і професійна підготовка майбутнього актора драматичного театру і кіно, озброєного знаннями та вміннями, які необхідні для вирішення широкого кола проблем з виховання професійних акторів для драматичних театрів, кіно і телебачення.

2.4. Завдання вивчення дисципліни:

- оволодіти знаннями теорії акторського мистецтва;
- продовження роботи студентом над собою і перші спроби зрозуміти, осмислити і самому здійснити проникнення у внутрішній світ іншої людини;
- оволодіти навичками акторської техніки;
- сформувати досвід творчої діяльності в театрі та кіно.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

У студентів мають бути сформовані наступні загальні та фахові компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Здатність орієнтуватися у предметній області та розумітися на професійній діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність використовувати інформаційні й комунікативні технології.</p> <p>ЗК6. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети</p> <p>ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК13. Здатність визначати та реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки.</p> <p>ЗК14. Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості.</p> <p>ЗК15. Здатність приймати нестандартні рішення, вирішувати проблемні ситуації.</p> <p>ЗК16. Здатність к адаптації до нових ситуацій, переоцінці накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей.</p> <p>ЗК17. Здатність працювати в театральному колективі.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК1. Здійснювати акторську діяльність у соціально значимих міжнародних, регіональних, обласних, муніципальних театральних установах, спрямованих на художньо-естетичний розвиток усіх категорій населення.</p> <p>ФК2. Генерувати ідеї та здійснювати інтерпретацію сценічного образу (дійової особи вистави).</p>

	<p>ФК3. Аналізувати (усно і письмово) сценічний твір.</p> <p>ФК4. Вільно орієнтуватися в напрямках, стилях, жанрах, формах світового й українського сценічного мистецтва.</p> <p>ФК7. Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, акторсько-виконавськими) при створенні та презентації сценічного образу.</p> <p>ФК8. Здійснювати вибір художнього твору (з подальшим його аналізом) для показу (демонстрації); визначати спосіб його інтерпретації.</p> <p>ФК9. Брати участь у громадських дискусіях стосовно питань з історії сценічного мистецтва, його актуального стану та тенденцій розвитку.</p> <p>ФК10. Оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї сценічного образу.</p> <p>ФК11. Викладати дисципліни, що пов'язані з майстерністю актора у загальноосвітніх школах, організаціях професійної освіти та додаткової освіти для дітей і молоді.</p>
--	---

У результаті навчання студенти повинні:

<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПРН1. У процесі навчання та професійної діяльності набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;</p> <p>ПРН2. Вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;</p> <p>ПРН3. Бути здатним реалізовувати державний стандарт і навчальні програми;</p> <p>ПРН5. Вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.</p> <p>ПРН6. Надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;</p> <p>ПРН7. Ефективно формувати комунікаційну стратегію;</p>
---	---

	<p>ПРН9. Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театрального мистецтва;</p> <p>ПРН10. Вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни;</p> <p>ПРН11. Креативно мислити відповідно до проблематики сценічного мистецтва, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій;</p> <p>ПРН12. Розробляти інноваційні технології в аспекті акторської діяльності, застосовувати їх на практиці, безперервно підвищуючи у цьому власну кваліфікацію;</p> <p>ПРН13. Відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;</p> <p>ПРН14. Бути здатним вчитися упродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;</p> <p>ПРН15. Бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;</p> <p>ПРН16. Бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.</p>
--	---

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не виконання всіх зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (всі практичні завдання повинні бути виконані).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки під час усного опитування та списування у ході контрольних робіт, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише при дистанційній роботі.

3.3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	сем	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
V семестр						
Розділ 1. Паралельний світ існування вистави						
Тема 1. Перехідний період в роботі актора над створенням майбутнього сценічного та кінообразу від реального середовища існування до пошука існування актора в паралельному світі вистав	36		8		3	25
Тема 2. Пошук актором в простих імпрровізаціях емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	37		8		4	25
Тема 3. Пошук актором в складних імпрровізаціях емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	38		8		5	25
Тема 4. Робота актора над створенням майбутнього сценічного та кінообразу під час пошуку середовища паралельного світу існування вистави.	39		9		5	25
Разом	150		33		17	100
VI семестр						
Розділ 2. Емоційно-енергетичне існування актора						
Тема 5. Зони емоційно-енергетичного середовища існування в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	16		4		2	10
Тема 6. Матеріалізоване ядро в емоційно-енергетичному середовищі існування актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	21		4		3	14
Тема 7. Чистий простір емоційно-енергетичного середовища існування актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	23		5		3	15
Розділ 3. Створення сценічного образу в паралельному світі існування вистави						
Тема 8. Пошук актором матеріалізованого ядра в чистому просторі емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	22		5		2	15
Тема 9. Поєднання актором в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	21		4		2	15

Тема 10. Робота актора в різних видах та жанрах під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела	23		6		2	15
Тема 11. Існування повноцінного сценічного та кінообразу в паралельному світі створеної вистави.	24		5		3	16
Разом	150		33		17	100
Усього годин	300		66		34	200

РОЗДІЛ 1 ПАРАЛЕЛЬНИЙ СВІТ ІСНУВАННЯ ВИСТАВИ

Тема 1. Перехідний період в роботі актора над створенням майбутнього сценічного та кінообразу від реального середовища існування до пошука існування актора в паралельному світі вистав

Поняття про перехідний період в роботі актора над створенням майбутнього сценічного та кінообразу від реального середовища існування до пошуку існування актора в паралельному світі вистави. Поняття про існування актора в середовищі паралельного світу вистави. Методика роботи актора над створенням майбутнього сценічного та кінообразу в перехідному періоді від реального середовища до середовища паралельного світу існування актора у виставі.

Тема 2. Пошук актором в простих імпровізаціях емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Робота актора у простих імпровізаціях під час пошуку емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Опанування власним “Я” актора внутрішніми монологамі в роботі над простими імпровізаціями під час пошуку емоційно-енергетичного середовища існування на основі сюжету розвитку подій літературно-художнього джерела в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу.

Тема 3. Пошук актором в складних імпровізаціях емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела

Робота актора у складних імпровізаціях під час пошуку емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Опанування власним «Я» актора внутрішніми монологами в роботі над складними імпровізаціями під час пошуку емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу на основі сюжету розвитку подій літературно-художнього джерела.

Тема 4. Робота актора над створенням майбутнього сценічного та кінообразу під час пошуку середовища паралельного світу існування вистави.

Пошук актором під час створенням майбутнього сценічного та кінообразу, емоційно-енергетичного середовища існування в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Поняття про емоційно-енергетичне середовище існування актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

РОЗДІЛ 2 ЕМОЦІЙНО-ЕНЕРГЕТИЧНЕ ІСНУВАННЯ АКТОРА

Тема 5. Зони емоційно-енергетичного середовища існування в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Поняття про зони емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Класифікація видів зон емоційно-енергетичного середовища існування в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Робота актора над простими та складними імпровізаціями в різних зонах емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Опанування власним «Я» актора внутрішніми монологами в простих та складних імпровізаціях різних зон емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Тема 6. Матеріалізоване ядро в емоційно-енергетичному середовищі існування актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Поняття про матеріалізоване ядро в емоційно-енергетичному середовищі існування актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в

сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Пошук під час створення майбутнього сценічного та кінообразу матеріалізованого ядра в емоційно-енергетичному середовищі існування актора в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Робота актора в простих та складних імпрровізаціях під час пошуку матеріалізованого ядра майбутнього сценічного та кінообразу в емоційно-енергетичному середовищі існування актора в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Опанування власним «Я» актора внутрішніми монологами в простих та складних імпрровізаціях пошуку матеріалізованого ядра майбутнього сценічного та кінообразу в емоційно-енергетичному середовищі існування актора в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Тема 7. Чистий простір емоційно-енергетичного середовища існування актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела

Поняття про чистий простір емоційно-енергетичного середовища існування актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Вхідження актором в чистий простір, як в емоційно-енергетичне середовище існування, під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Робота в простих та складних імпрровізаціях по входженню актора в чистий простір емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Опанування власним «Я» актора внутрішніми монологами в простих та складних імпрровізаціях по входженню в чистий простір емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

РОЗДІЛ 3 СТВОРЕННЯ СЦЕНІЧНОГО ОБРАЗУ В ПАРАЛЕЛЬНОМУ СВІТІ ІСНУВАННЯ ВИСТАВИ

Тема 8. Пошук актором матеріалізованого ядра в чистому просторі емоційно-енергетичного середовища існування, під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Робота актора в простих та складних імпрровізаціях під час пошуку матеріалізованого ядра в чистому просторі емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та

кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно художнього джерела. Опанування власним «Я» актора внутрішніми монологами в простих та складних імпровізаціях під час пошуку матеріалізованого ядра, в чистому просторі емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно художнього джерела.

Тема 9. Поєднання актором в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Робота актора в простих та складних імпровізаціях під час пошуку в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Опанування власним «Я» актора внутрішніми монологами в простих та складних імпровізаціях під час пошуку в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Тема 10. Робота актора в різних видах та жанрах під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела

Поняття про роботу актора в різних видах та жанрах під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Дослідження особливостей роботи актора в різних видах та жанрах під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Робота актора в простих та складних імпровізаціях різних видів та жанрів під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Опанування власним «Я» актора внутрішніми монологами в простих та складних імпровізаціях різних видів та жанрів під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела. Відбір та фіксація єдиного варіанту складних імпровізацій в

конкретному жанрі під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.

Тема 11. Існування повноцінного сценічного та кінообразу в паралельному світі створеної вистави.

Поняття про існування повноцінного сценічного та кінообразу в паралельному світі створеної вистави. Підсумковий аналіз в роботі актора під час існування повноцінного сценічного та кінообразу в паралельному світі створеної вистави.

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема: Перехід від реалістично-психологічного існування життя персонажів в запропонованих обставинах сюжету драматичного твору до енергетично-емоційних імпровізацій на етапі створення сценічного образу.

Завдання:

1. Поняття про складні енергетично-емоційні імпровізації та їх відмінність від реалістично-психологічних імпровізацій.
2. Вправи на засвоєння техніки та технології методики енергетично-емоційної імпровізації.
3. «Афективний спогад».
4. Перевтілення методом енергетично-емоційних імпровізацій в персонажі героїв конкретного сюжету літературно-художнього джерела.
5. Тренінг для опанування перевтіленням в персонажі героїв конкретного сюжету літературно-художнього джерела.

Практичне заняття №2

Тема: Поняття про існування сценічного образу середовищі паралельного світу.

Завдання:

1. Характерність як комплекс навиків володіння всіма елементами техніки і технології актора.

2. Знаходження через спеціальний тренінг в підсвідомості актора нових елементів техніки і технології на шляху до підсвідомості персонажу.
3. Пошук через тренінг в підсвідомості персонажу елементів техніки та технології актора на шляху до створення сценічного образу існування в середовищі паралельного світу.

Практичне заняття №3

Тема: Перехід від персонажу до сценічного образу.

Завдання:

1. Проживання актором повноцінного життя персонажу.
2. Володіння технікою та технологією сценічної пари.
3. Наповненість сценічної паузи внутрішнім монологом.
4. Збереження чіткого темпоритму в сценічному середовищі вистави.

Практичне заняття №4

Тема: Вплив жанру та стилю на створення актором повноцінного сценічного образу.

Завдання:

1. Розуміння й вдосконалення способу мислення, логіки поведінки та природи почуттів в освоєнні жанру та стилю вистави.
2. Вміння використати актором усі існуючі допоміжні засоби виразності: костюм, грим, деталі реквізиту та бутафорії для чіткого виявлення жанру і стилю вистави.
3. Поєднаність пластичної форми характеру персонажу із внутрішнім світом його життя.

Практичне заняття №5

Тема: Збереження в існуючому середовищі вистави повноцінного персонажу майбутнього сценічного образу.

Завдання:

1. Володіння актором чітким внутрішнім монологом персонажу, зовнішніми манерами характерності, жанру, збереження мовної характеристики персонажу.
2. Професіоналізм в оволодінні гримом, костюмом, реквізитом.
3. Музичне оформлення, звукове, шумове, світло.
4. Внутрішні і зовнішні відносини між персонажу.

Практичне заняття №6

Тема: Існування сценічного образу в паралельному світі створеної вистави.

Завдання:

1. Існування актора в атмосфері вистави.
2. Чіткість та фіксація темпоритму існування персонажу в атмосфері вистави.
3. Пошук безперервного життя персонажів в атмосфері вистави.
4. Цілісність атмосфери у взаємовідносинах життя персонажів з іншими допоміжними засобами виразності.
5. Фіксація всіх елементів техніки та технології актора в існуючій виставі.
6. Глядач як важливий компонент вистави у створенні актором повноцінного сценічного образу.

Паралельний світ існування актора в середовищі вистави відбудеться тоді, коли актор в роботі над сценічним образом, виконає всі вимоги методики двох етапів і реалістично-психологічного життя персонажу і перехідного етапу – емоційно-енергетичного існування персонажу в середовищі паралельного світу вистави.

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ.

№ з/п	Назва теми	Години
5 семестр		
1	Робота над сценічним образом	17
6 семестр		
2	Створення сценічного образу	17
	Усього за рік	34

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

№ з/п	Назва теми	Години
5-й семестр		
1	Засвоєння комплексу тренінгів техніки і технології роботи актора під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в перехідному періоді від реального середовища існування актора до середовища паралельного світу вистави.	25
2	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в простих імпровізаціях під час пошуку емоційно-енергетичного середовища існування на основі сюжету	25

	розвитку подій літературно-художнього джерела в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу.	
3	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в складних імпрровізаціях під час пошуку емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу на основі сюжету розвитку подій літературно-художнього джерела.	25
4	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час пошуку емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.	25
6-й семестр		
5	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в простих та складних імпрровізаціях під час опанування різних зон емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.	10
6	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в простих та складних імпрровізаціях під час пошуку матеріалізованого ядра майбутнього сценічного та кінообразу в емоційно-енергетичному середовищі існування актора в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.	14
7	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в простих та складних імпрровізаціях по входженню в чистий простір емоційно-енергетичного середовища існування під час створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.	15
8	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в простих та складних імпрровізацій під час пошуку матеріалізованого ядра в чистому просторі емоційно-енергетичного середовища існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно художнього джерела.	15
9	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в простих та складних імпрровізаціях під час пошуку в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища	15

	існування в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела.	
10	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора в складних імпровізаціях під час поєднання в чистому просторі зон емоційно-енергетичного середовища існування з матеріалізованим ядром в процесі створення майбутнього сценічного та кінообразу в сюжеті розвитку подій літературно-художнього джерела конкретного жанру.	15
11	Засвоєння роботи актора над існуванням повноцінного сценічного та кінообразу в паралельному світі створеної вистави	16
	Усього за рік	240

Робота над сценічним образом дуже складна та кропітка. Вона потребує постійного тренування, здобутих навичок та умінь. Особливу увагу при самостійній роботі студенти повинні приділяти відпрацюванню рекомендацій, порад, виправлінню зауважень викладача, засвоєнню пройденого матеріалу на практичних індивідуальних заняттях, а також умінню користуватися списком рекомендованої літератури в навчальних програмах, а також рекомендаціями викладача, що дає можливість економити час.

Робота з Інтернетом, пошук та відбір матеріалу з використання ресурсів Інтернет прискорює та збільшує обсяг необхідного матеріалу, але разом з цим дає багато допоміжної інформації.

Робота з контрольними питаннями – самоперевірка та об'єктивна оцінка студентом своєї підготовки по минулої тематики та визначення готовності до вивчення майбутніх матеріалів.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Іван Франко та його вплив на професію актора.
2. Поняття "жанр драматургічного матеріалу" та специфіка роботи актора в ньому.
3. Життя та творчий шлях Т.Г.Шевченка. Його вплив на професію актора.
4. Ж.Б.Мольєр та його драматургія в системі роботи актора.
5. "Роман життя" та "етюдний метод" як допоміжні складові у створенні сценічного образу актора у виставі.
6. Г.Крег та його методика роботи з акторами. Театр «маріонетка» і «надмаріонетка».
7. Життя та творчий шлях Г.С.Сковороди. Його вплив на професію актора.

8. Сценічна дія та її основні принципи, ознаки, види.
9. Специфіка роботи актора в українському театрі корифеїв під орудою М.Кропивницького, М.Старицького, М.Садовського.
10. Доведіть значення слова та словесної дії в акторському образі.
11. Різниця в техніці та технології роботи актора в реалістично-психологічному театрі та за методикою театру перетворення Л.Курбаса.
12. Що означають такі поняття, як "текст" і "підтекст", "монолог" і "внутрішній монолог".
13. Леся Українка та її вплив на професію актора.
14. Значення темпоритму в створенні сценічного акторського образу.
15. Японський театр Кабукі та Но.
16. Л.Курбас як вихователь плеяди видатних акторів українського театру.
17. Є.Гротовський та його методика роботи з акторами.
18. Б.Брехт та його методика роботи з акторами.
19. Школа роботи акторів у Голлівуді та на Бродвеї.
20. Ш.Дюллен та його методика роботи з актором. Поняття «голоси світу».

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою рубіжних етапів контролю у формі усного опитування та практичного виконання тем курсу. Оцінка залежить від якості виконання завдань самостійної роботи студентів.

Завданням оцінювання є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу.

Студент повинен вільно орієнтуватися в поняттях дисципліни, а також застосовувати їх практично; знати методiku роботи при створенні сценічного образу, в уривках сучасної та класичної драматургії, вміти професійно аналізувати літературно-художні джерела, визначати головну проблему персонажу, вибудовувати дієву лінію ролі, володіти внутрішнім монологом, мати здатність до імпровізації, створювати характер персонажу.

Схема нарахування балів, які отримують студенти

Шкала нарахувань балів за основні форми навчальної діяльності:

відвідування заняття (пара) — 1 бал

опитування — 5 балів

практичні завдання - 5 балів

контрольні заняття — 10 балів

підсумковий контроль (практичний показ, екзамен) – 40 балів

5 семестр

Поточна успішність				Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	40	100
15	15	15	15		

6 семестр

Поточна успішність							Екзамен	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
5	5	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Робоча програма	1-11
2	Силабус	1-11
3	Аудиторія (спеціальний зал для занять)	1-11

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Антонович Д. Триста років українського театру, 1619-1919.- Львів, 2001
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка "обману": навч. посіб. з майстерності актора (лекції та практ. заняття) – Київ: Ліра-К, 2016
3. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас. Київ : Мистецтво, 1987. 187 с.
4. Бобошко Ю. М. Сьогодення українського театру / Ю. М. Бобошко – К.: Знання, 1971. – 45 с.
5. Борис, Ігор. Таїнство творіння актора та режисера [Текст] : науково-дослідницька монографія / Ігор Борис. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 224 с.
6. Борис І.О., Плохотнюк Г. М. Майстерність актора : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для студ. спец. «Театр. мистец.» / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Каф. майстерності актора; [уклад. : І. О. Борис, Г. М. Плохотнюк]. — Х. : ХДАК, 2007. — 40 с.
7. Брехт Б. Про мистецтво театру : збірка. Київ : Мистецтво. 1977. 244 с.
8. Брокетт О. Г. Історія театру : [посібник]. – Львів : Літопис, 2014
9. Брук Пітер. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Перекл. з англ. Я. Винницької та О. Матвієнко, післямова Б. Козака. – Львів, 2005.
10. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посібник – К.: НАКККіМ, 2014
11. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перфомер. / Є. Гротовський. – Львів: Факел, 1999. – 185 с.
12. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
13. Кисіль О.Г. Український театр: дослідження. – К.: Мистецтво, 1968
14. Клековкін О. Ю. Містерія у генезі театральних форм і сценічних жанрів : навч. посібник. – К. : КДІТМ ім. І.К. Карпенка-Карого, 2001
15. Коломієць Р. Театр Саксаганського і Карпенко-Карого. Київ : Мистецтво, 1984. 100 с.
16. Корифеї українського театру: Збірник / Упоряд., вступ., приміт. І. О. Волошина. – К.: Мистецтво, 1982. – 309 с.

17. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Факт, 1998. 469 с.
18. Красильникова О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя : монографія. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
19. Крег Г. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1974. 320 с.
20. Курбас Л. Філософія театру / Л. Курбас; упоряд. М. Лабінський; [ред. М. Москаленко]. Київ : Основи, 2001. 917 с.
21. Наконечна О. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві: монограф. / О. Наконечна. – Одеса: Астропринт, 2006. – 248 с.
22. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. - 640 с.
23. Садовський І. К. Мої театральні згадки. – К., 1956
24. уклад. І. О. Борис. Шлях до професії актора театру та кіно (відповідно до вимог ЕCTS): навч.-метод. посіб. з навч. дисципліни "Майстерність актора" для студ. 1-4 курсів спец. "Актор драм. театру та кіно". Х. : ХДАК, 2012

Допоміжна література

1. Гринишина М. Театральна культура рубежу ХІХ–ХХ століть : Реалізм. Дискурс / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2013. 344 с.
2. Єрмакова Н. Березільська культура : історія, досвід / Ін-т екран. мистецтва Нац. акад. мистецтв України. Київ : Фенікс, 2012. 512 с.
3. Коломієць Р. Г. Традиції, канони і новації українського театру. Початок ХІХ – початок ХХ ст. / Ростислав Григорович Коломієць; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. – К.: Інтертехнологія, 2008 – 135 с.
4. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз). – К. : Факт, 2000. 160 с.
5. Миленька Г. Д. Історія зарубіжного театру (від Античності до Просвітництва: [навч. посібник]. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2007
6. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття : Акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ : Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
7. Проскураков В. Архітектура українського театру. Простір і дія. – Львів : Вид-во нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2001
8. Український театр ХХ століття : антологія вистав / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва ; за заг. ред. М. Гринишиної. Київ : Фенікс, 2012. 963 с.

9. Черкашин Р. О., Фоміна Ю. Г. Ми – березільці: театральні спогади-роздуми / Роман Олексійович Черкашин, Юлія Гаврилівна Фоміна.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>

Майстерність актора

програма та навчально-методичні матеріали для бакалаврів 3 курсу спец. 026
«Сценічне мистецтво», освітня програма «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно» факультету сценічного мистецтва

Укладачі:

Заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри майстерності актора ХДАК
Ігор БОРИС

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора
ХДАК

Ольга ДВОЙЧЕНКОВА

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора
ХДАК

Майя СТРУННІКОВА

викладач кафедри майстерності актора ХДАК

Андрій ЛЕБЕДЬ

Видається в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку 27.11.2023 р. Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4

ХДАК